

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ

ЄВРОПЕЙСЬКА КРЕДИТНО-ТРАНСФЕРНА СИСТЕМА

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПАКЕТ

освітній ступінь	<u>магістр</u>
галузь знань	<u>03 Гуманітарні науки</u>
спеціальність	<u>035 Філологія</u>
спеціалізація	<u>035.01 Українська мова та література</u>
освітня програма	<u>Українська мова та література.</u> <u>Порівняльне мовознавство</u>

1. Кваліфікація, що присвоюється

Освітня кваліфікація: Магістр філології. Філолог. Викладач української мови та літератури. Фахівець із порівняльного мовознавства.

2. Тривалість програми

1 рік і 4 місяці.

3. Кількість кредитів

90 кредитів ЄКТС.

4. Рівень кваліфікації відповідно до Національної рамки кваліфікацій та Європейської рамки кваліфікацій

FQ-EHEA - другий цикл, QF-LLL- 7 рівень, НРК – 7 рівень.

5. Галузь знань

03 Гуманітарні науки

6. Профіль програми

Спеціальність 035 Філологія		
Освітня кваліфікація <i>магістр філології, філолог, викладач української мови та літератури, фахівець із зставного мовознавства</i>		
Тип диплома та обсяг програми	Диплом подвійний, державного зразка, обсяг освітньої програми становить 90 кредитів ЄКТС	
Нормативний термін навчання	1 рік і 4 місяці	
Вищий навчальний заклад	Ізмаїльський державний гуманітарний університет	
Організація, що здійснює акредитацію	Державна освітня установа «Навчально-методичний центр з питань якості освіти»	
Період акредитації	2017 р.	
Рівень програми	FQ-EHEA - другий цикл, QF-LLL - 7 рівень, НРК – 7 рівень	
A	Мета програми	
	Забезпечити підготовку магістра філології зі спеціальності 035 Філологія до викладацької та науково-дослідної діяльності, формування програмних компетентностей, що дозволять їм оволодіти основними знаннями, вміннями, навичками, успішно працювати у сфері науки і освіти та бути конкурентоздатними на ринку праці.	
B	Вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за програмою	
	Здобувачами можуть бути особи, які мають перший (бакалаврський) рівень вищої освіти або освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста, що відповідає сьомому кваліфікацій-ному рівню Національної рамки кваліфікацій. Прийом до магістратури здійснюється за результатами складання вступних випробувань на конкурсній основі. Абітурієнти з дипломами непрофільних спеціальностей також мають право складати вступні іспити на загальних умовах. За рішенням екзаменаційної комісії особам, які мають рекомендацію атестаційної комісії до вступу в магістратуру, надається право переважного зарахування.	
C	Характеристика програми	
1.	Предметна область / галузь знань	03 Гуманітарні науки
2.	Фокус програми: загальна/спеціальна	Загальна вища освіта в галузі знань 03 Гуманітарні науки / спеціальні знання у сфері лінгвістичної компаративістики
3.	Орієнтація програми	Академічна, дослідницька.

4.	Особливості програми	Програма містить теоретичну і прикладну складові, базується на новітніх підходах у вивченні філологічної науки. Магістранти мають можливість отримати знання з зіставного мовознавства, сучасного українського літературного процесу, таких прикладних галузей лінгвістики як стилістика, діалектологія у порівняльному аспекті.
D		
Працевлаштування та продовження освіти		
1.	Працевлаштування	Магістр філології підготовлений для роботи в освітній, науковій та видавничій сферах; є фахівцем з української мови, літератури та зіставного мовознавства; володіє інформацією в означених галузях гуманітарних знань; готовий надавати освітні, науково-довідкові та редакторські (коректорські) послуги, також спроможний самостійно здійснювати науково-аналітичні дослідження як з метою власного фахового зростання, так і на замовлення різних інституцій. Магістр філології має належний кваліфікаційний рівень для роботи у професійних групах згідно з Державним класифікатором економічної діяльності та Державним класифікатором професій.
2.	Продовження освіти	Магістр філології підготовлений для продовження навчання в аспірантурі зі спеціальностей: 10.02.01 – українська мова, 10.02.15 – загальне мовознавство, 10.02.17 – порівняльно-історичне і типологічне мовознавство, 10.01.01 – українська література, 10.01.05 – порівняльне літературознавство, а також до практичної діяльності, що вимагає аналітичних і гуманітарних навичок (комунікація; письмо; переклад; редагування; пошук, аналіз і презентація мовознавчої інформації тощо).
E		
Стиль та методика оцінювання		
1.	Підходи до викладання і навчання	Проблемне, проблемно-пошукове, інтерактивне, контекстне навчання (диспути, дискусії, «круглі столи», тренінги, мозкові атаки, презентації, ділові й рольові ігри). Упродовж навчання за освітньою програмою згідно з навчальним планом проводяться лекції і семінарські заняття, науково-педагогічна та науково-дослідна практики, здійснюється наукове керівництво магістерською роботою.
2.	Система оцінювання	Оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною рейтинговою системою у відповідності до «Положення про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС» від 02.03.2016 р. (протокол №7).
Програмні компетентності		
1.	Загальні	- здатність до критичного аналізу та оцінки сучасних наукових досягнень, генерування нових ідей при розв'язанні дослідницьких і практичних завдань, зокрема в міждисциплінарних галузях;

		<ul style="list-style-type: none"> - орієнтуватися в інформаційних та Internet-джерелах, працювати з бібліотечними фондами, критично ставитись до отриманої інформації; - використовувати сучасні методи і технології наукової комунікації рідною та іноземною мовою; - здатність планувати і розв'язувати завдання власного професійного й особистісного розвитку
2.	Фахові	<ul style="list-style-type: none"> - здатність володіти методологічними і теоретичними основами філологічних наук, методик навчання української мови і літератури у ВНЗ, глибокими знаннями з української мови, теорії та історії української літератури; - уміння використовувати науковий апарат для засвоєння теоретичних основ української мови та літератури, методик викладання української мови та літератури у ВНЗ; - спроможність знаходити, використовувати навчальну й наукову інформацію, у тому числі іншомовну, в галузі філології та методики викладання на паперових та електронних носіях; - здатність розуміти природу літератури як художньої системи; проводити навчально-наукову діяльність із використанням праць видатних теоретиків; - розуміння лінгвістики як особливої науки, що вивчає структуру і функціонування мови; володіти знаннями з усіх галузей мовознавства, зокрема і порівняльного, та сучасної української мови; - володіння теорією і практикою літературної компаративістики, її методологічним підґрунтям, методами й прийомами компаративного аналізу.

7. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ПРОГРАМИ

№	Компетентності	Результати навчання (РН)
1	Здатність працювати в команді. Мотивувати себе і колег і рухатися до мети.	РН 1. Мати навички формування мотивації професійної й організаційної діяльності в колективі. РН 2. Відстоювати свої погляди в ході розв'язання професійних завдань.
2	Мати навички міжособистісної взаємодії.	РН 3 Виявляти вміння здійснювати міжособистісну комунікацію у великому колективі на основі взаємоповаги, партнерства.
3	Здатність працювати в міжнародному середовищі, поцінуючи полімовні і полікультурні явища.	РН 4 Використовувати навички роботи в міжнародному полімовному та полікультурному середовищі, володіти іноземними мовами. РН 5. Представляти результати свого дослідження іноземною мовою.
4	Здатність до критичного аналізу сучасних наукових досягнень, нових ідей для розв'язання дослідницьких і практичних завдань, зокрема міждисциплінарних.	РН 6 Знати алгоритм аналізу та критерії оцінки сучасних наукових досліджень. РН 7. Генерувати нові ідеї з метою розв'язання дослідницьких і практичних завдань, зокрема і міждисциплінарних.
5	Здійснювати обробку, аналіз і узагальнення значного обсягу інформації	РН 8. Знати процедури пошуку, обробки, аналізу й узагальнення наукової інформації. РН 9. Володіти методами і технологіями організації

	з різних наукових джерел.	науково-дослідницької діяльності.
6	Орієнтуватися в інформаційних та Internet-джерелах, працювати з бібліотечними фондами.	РН 10. Самостійно працювати з інформаційними та інтернет-джерелами, електронними каталогами. РН 11. Використовувати інтернет-джерела в освітньому процесі, користуватися бібліотечними фондами, аналізувати і систематизувати інформацію.
7	Здатність планувати систему завдань щодо професійного й особистісного розвитку та час на досягнення цієї мети.	РН 12 Ефективно планувати власний фаховий та особистісний саморозвиток. РН 13. Правильно розподілити час на навчання, роботу і відпочинок.
8	Здатність застосовувати теоретичні знання у практичних ситуаціях	РН 14. Використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях. РН 15. Застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних завдань.
9	Здатність використовувати знання про ресурси, зокрема ті, що базуються на ІКТ і є доступними для філологічних досліджень.	РН 16 Мати спеціальні знання щодо користування ресурсами, зокрема й інтернетними, з метою здійснення філологічних досліджень.
10	Здатність визначити, спланувати і зробити індивідуальний внесок у розвиток філології.	РН 17. Використовувати правила визначення наукової новизни й актуальності дослідження. РН 18. Виявляти недосліджені лакуни серед наукових здобутків науковців.
11	Здатність формувати діалогічне спілкування в освітньому просторі вишу з метою тудентоцентричного навчання.	РН 19. Знати принципи студентоцентричного діалогічного спілкування і уміти їх утілювати в освітньому процесі вишу.
12	Здатність опановувати філологічні дисципліни і бути сучасно навченим.	РН 20. Демонструвати новітні технології навчання філологічним дисциплінам в освітньому процесі.
13	Здатність до засвоєння та розуміння предметної галузі філологічної професії	РН 21. Знати теорію/практику обраної предметної спеціалізації, втілюючи набуті знання у філологічній професії.
14	Здатність моделювати сучасний освітній процес і проектувати програми професійної освіти до потреб роботодавця; адаптувати результати до викладання педагогічних дисциплін у освітніх закладах.	РН 22. Розуміти мету, завдання, основні категорії та поняття педагогічної та психологічної наук вищої школи; взаємозв'язку педагогіки вищої школи з іншими галузями педагогічного знання. РН 23. Використовувати знання про основні історичні етапи, сучасні проблеми і тенденції розвитку вищої освіти в Україні та світі; про теоретичні основи проектування, організації і здійснення сучасного освітнього процесу вишу, діагностики його результатів; основи теорії і методики виховної роботи зі студентами вищої школи; систему професійно-педагогічних цінностей, норм фахової етики викладача вищої школи; доміанти компетентісної парадигми освіти; своєрідність сучасних соціально-фахових вимог до конкурентоздатного викладача. РН 24. Опанувати специфіку засобів формування професійної ідентичності студентів; провідні ідеї

		зарубіжного досвіду щодо стимулювання й оптимізації професійного самовиховання та самовдосконалення особистості.
15	Здатність організувати дослідницьку роботу в галузі психолого-педагогічних наук.	РН 25. Вибирати та застосовувати освітні технології відповідно до мети і завдань викладання навчальної дисципліни, рівня підготовки, вікових і статусних особливостей студентів вишу.
16	Здатність володіти методологічними і теоретичними основами філологічних наук, методик навчання лінгвістичних і літературознавчих дисциплін у ВНЗ, а також знаннями з української лінгвістики та сучасного літературного процесу.	РН 26. Використовувати критерії відбору і структурування змісту навчального курсу у вищій школі; форми організації навчання студентів. РН 27. Знати норми, критерії оцінювання знань та умінь студентів; специфіку застосування новітніх освітніх та інтерактивних технологій у вищій школі; особливості організаторської, координаційної та управлінської діяльності у вищому навчальному закладі; психологічні особистісні якості викладача вищої школи та професійні вимоги до нього. РН 28. Володіти принципами та практичними навичками дистанційного навчання студентів у процесі засвоєння філологічних дисциплін у ВНЗ.
17	Здатність опанувати основні поняття контрастивного мовознавства, володіти методикою досліджень цієї галузі лінгвістики.	РН 29. Знати предмет, завдання курсу, історію зіставного мовознавства в Україні і світі, типологічну класифікацію мов, рівні, аспекти, етапи зіставного аналізу, особливості фонетико-фонологічних, лексико-семантичних, словотвірних, граматичних систем різних мов. РН 30. Володіти контрактивними методиками.
18	Здатність диференціювати основні тенденції сучасного українського літературного процесу; здійснювати цілісну інтерпретацію художніх творів на новітніх методологічних засадах.	РН 30. Диференціювати основні тенденції розвитку української літератури кінця ХХ - початку ХХІ ст. РН 31. Розмежовувати стильові дискурси та естетичні практики сучасних письменників. РН 32. Інтерпретувати творчість сучасних письменників у найприкметніших проявах у зв'язку з національною мистецькою традицією.
19	Здатність засвоювати нові теорії у галузі граматики української та російської мов; давати оцінку й наукові коментарі явищам граматики української та російської мов.	РН 33. Висвітлювати особливості української та російської граматики як елемента структури мови; морфологічні класифікації слів у структурі граматики; принципи класифікації частин мови та різні підходи до неї; проблемні питання тощо. РН 34. Знати праці та наукові теорії видатних граматистів, уміти коментувати їх основні постулати.
20	Здатність вести наукові пошуки в галузі зіставної стилістики, здійснювати стилістичний аналіз текстів різних стилів української та російської мов; на засадах сучасної філологічної науки зіставляти стилістичні ресурси споріднених мов.	РН 35. Розуміти предмет та завдання зіставної стилістики, історію її становлення; знати основні поняття курсу; диференціювати стилістичні й інші види помилок. РН 36. Володіти методами стилістичних досліджень; стилістичними нормами української та російської мов; стилістичними засобами української та російської мов.
21	Здатність описати генезу та	РН 37. Знати особливості діалектного членування

	динаміку мовних явищ діалектів української та російської мов, їхніх говорів та наріч; виявляти відносну хронологію діалектних явищ, архаїчні та інноваційні елементи; порівнювати структуру українських і російських діалектів, визначати їхні типові зміни, що виникають при контактуванні цих мов.	української та російської мов, їх диференційні риси, генезу найважливіших діалектних явищ, напрямки динаміки, що виникають у ситуації інтерференції діалектів зазначених мов. РН 38. Виявляти ареально релевантні діалектні ознаки; генезу діалектних явищ та інноваційні риси діалектів.
22	Здатність розуміти сутність порівняльно-історичного напрямку і його роль у вивченні української мови та її діалектів межиріччя Дністра та Дунаю.	РН 39. Знати історію формування та дослідження унікального полімовного та полідіалектного континууму межиріччя Дністра і Дунаю, сучасні свідчення про діалектне членування його мовного простору; походження і класифікацію українських говірок на території межиріччя Дністра і Дунаю. РН 40. Опанувати інформацію про найважливіші ознаки українських говірок у порівнянні з російськими, болгарськими, румунськими, гагаузькими на різних структурних рівнях. РН 41. Використовувати відомості про українські та інші говірки МДД під час викладання у навчальних закладах регіону.

8. Структурна діаграма програми

Структурна діаграма освітньої програми спеціальності 035.01 (Українська мова та література). Освітня програма «Українська мова та література. Зіставне мовознавство» для здобувачів ступеня вищої освіти «магістр»

№ з/п	Назва дисципліни	Розподіл кредитів по семестрах			Усього
		1	2	3	
	Нормативна складова	19	11	15	45
	Теоретична підготовка	19	5		24
	Загальні дисципліни	4			4
1	Методологія та організація наукових досліджень	4			4
	Дисципліни професійної підготовки	15	5		20
1	Педагогіка та психологія вищої школи	5			5
2	Методика викладання філологічних дисциплін у ВНЗ	5			5
3	Зіставне мовознавство	5			5
4	Український літературний процес кінця ХХ-початку ХХІ ст.		5		5
	Практична підготовка	0	6	15	21
1	Науково-педагогічна практика		6		6
2	Науково-дослідна практика з підготовкою кваліфікаційної роботи			15	15
	Вибіркова складова	11	19	15	45
	Дисципліни вільного вибору факультету	11	10		21

1	Теоретичні питання граматики української та російської мо	6			6
2	Порівняльна стилістика української та російської мов	5			5
3	Порівняльно-історична діалектологія української та російської мов		5		5
4	Українські говірки МДД в порівняльно-історичному аспекті		5		5
	Дисципліни вільного вибору студента	0	9	15	24
1	<i>Перелік дисциплін загальної підготовки</i>			3	3
2	<i>Перелік дисциплін професійної підготовки</i>		9	12	21
	ВСЬОГО:				0
	Кредитів	30	30	30	90

9. Положення про оцінювання та шкала оцінок

Оцінювання знань студентів здійснюється на основі «Положення про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС» (рішення вченої ради ІДГУ від 02.03.2016 р., протокол № 7). Основними формами контролю є поточний, проміжний (модульний) та підсумковий (залік, іспит). Оцінювання знань здійснюється за національною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та переводиться у 100-бальну шкалу.

Сума балів	Оцінка за національною шкалою	
	екзамен	залік
90-100	відмінно	зараховано
80-89	добре	
65-79		
55-64	задовільно	не зараховано
50-54		
30-49	незадовільно	
1-29		

10. Форми атестації здобувачів

Атестація здійснюється у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи й атестаційного екзамену зі спеціальності. З метою атестації здобувачів вищої освіти створюється Атестаційна комісія, діяльність якої регламентується «Положенням про порядок створення та організацію роботи Атестаційної комісії в ІДГУ» (рішення вченої ради ІДГУ від 26.02.2015 р., протокол №5). Атестаційний екзамен включає програмні питання, які визначають рівень засвоєння фахових компетентностей.

Кваліфікаційною роботою є наукове дослідження магістра, що виконується на завершальному етапі здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти для встановлення відповідності набутих результатів навчання (компетентностей) вимогам стандартів вищої освіти. Вимоги до написання кваліфікаційних робіт, порядок її виконання та захисту визначено в «Положенні про кваліфікаційні роботи в ІДГУ» (рішення вченої ради ІДГУ від 26.11.2015 р., протокол №4). Деталізація вимог до кваліфікаційної роботи регламентується методичними рекомендаціями кафедри. Для запобігання академічного плагіату кваліфікаційні роботи розміщуються в електронному репозитарії вищого навчального закладу, попередньо пройшовши комп'ютерну перевірку на унікальність.

11. Керівник програми чи еквівалентна посада

Гарант освітньої програми – кандидат філологічних наук, доцент Циганок Ірина Борисівна

12. Професійні профілі випускників

Посади (за наявності диплома магістра):

- викладач філологічних дисциплін в освітніх закладах різних типів;
- співробітник наукових установ;
- асистент філологічних кафедр вищих навчальних закладів;
- працівник наукових бібліотек;
- редактор спеціалізованих газет, журналів, електронних засобів масової інформації;
- рецензент літературної продукції в інформаційних центрах і медіа, у видавництвах.

Магістр філології має належний кваліфікаційний рівень для роботи у професійних групах згідно з Державним класифікатором економічної діяльності та Державним класифікатором професій.

13. Доступ до подальшого навчання

Магістр відповідної професійної кваліфікації може продовжити навчання в аспірантурі для отримання наукового ступеня кандидата наук із таких спеціальностей: 10.02.01 – українська мова, 10.02.15 – загальне мовознавство, 10.02.17 – порівняльно-історичне і типологічне мовознавство, 10.01.01 – українська література, 10.01.05 – порівняльне літературознавство.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОКРЕМІ ОСВІТНІ СКЛАДОВІ

Загальні нормативні дисципліни

Методологія та організація наукових досліджень

- 1. КОД:** ЗНД 1. 01
- 2. НАЗВА:** Методологія та організація наукових досліджень
- 3. ТИП:** нормативна дисципліна
- 4. РІК НАВЧАННЯ:** перший
- 5. СЕМЕСТР:** 1
- 6. КІЛЬКІСТЬ КРЕДИТІВ ЄКТС:** 4
- 7. ЛЕКТОР:** к. ф. н., доц. Запорожченко О. В.
- 8. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:**

Завдання дисципліни: дати знання про предмет методології наукового пізнання, її світоглядне значення та роль у самостійній науковій діяльності; ознайомити із специфікою наукового знання та вимогами щодо проведення наукового дослідження; дати знання про функції наукового знання та засоби перевірки наукових теорій; навчити розрізняти справжнє наукове дослідження та його результати від псевдонаукових пошуків; навчити користуватися отриманими знаннями у науково дослідницькій роботі, та аргументувати власне наукове знання.

У результаті вивчення модуля студент повинен

знати: основи філософії, психології, педагогіки, історії психології, що є базою визначення методологічних концептів дослідження; національної історії – контекстність визначення проблемного поля дослідження та його теми; категоріально-понятійний апарат психологічного дослідження; характеристику наукових методів дослідницького пошуку, їх ознак; вимоги до написання тексту магістерського дослідження, оформлення його з конкретизацією вступу і висновків, до опису використаних джерел і створення додатків; процедурні аспекти підготовки дослідження до захисту;

вміти: застосовувати навички наукової праці; визначити напрямки власного дослідження з огляду на його мету; з'ясувати того, що буде в ході дослідження перевірятися (формулювання гіпотези); збирати експериментальні дані, занотовувати наукову інформацію; інтерпретувати набуті експериментальні дані та результати, оцінювати їх значення; виявляти об'єктивно існуючі суперечності, які можна розв'язати засобами науки; аргументувати достовірність і обґрунтованість наукових результатів дослідження.

9. ФОРМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ: аудиторне навчання

10. ПРЕРЕКВІЗИТ: Основи наукових досліджень

11. ЗМІСТ КУРСУ:

Три аспекти науки: соціальний інститут, результат, процес. Критерії науковості знання. Принцип достатньої підстави. Форми організації наукового знання: факт, положення, поняття, категорія, принцип, закон, теорія, ідея, парадигма. Правила визначення понять. Помилки, що допускаються при визначенні понять.

Принципи наукового пізнання: детермінізм, відповідність, додатковість. Сучасне розуміння наукових принципів. Логіка виділення принципів наукового пізнання.

Матеріальні, математичні, логічні та мовні засоби пізнання. Теоретичні та емпіричні методи дослідження: конкретні та комплексні. Співвідношення теоретичних та емпіричних методів у науковому дослідженні.

Правила роботи з науковою літературою. Значення літературного огляду для визначення новизни наукового дослідження. Наукова проблема як основа задуму дослідження. Актуальність проблеми та її обґрунтування. Види фактів. Джерела даних. Категоріальний апарат наукового дослідження. Понятійний апарат дослідження і його операціоналізація.

Аргументація у науковій бесіді. Елементи дослідницької аргументації. Функція доводів та фактів для тез. Робота з альтернативами наукового твердження. Зв'язок твердження та доводу – основа ґрунтовності доводів. Види тверджень: практичні та концептуальні. Оцінка конкретності та значущості твердження. Параметри аналізу використаних аргументів.

Особистісний внесок у наукове дослідження, наукова новизна, вимоги до наукової новизни власного дослідження. Особливості індивідуальної наукової діяльності. Норми наукової етики. Соціальна відповідальність вчених.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Гаркуша Н. М. Методологія наукових досліджень / Н. М. Гаркуша, Т. В. Польова. – Харків, 2009. – 193 с.
2. Кононенко Ю. С. Методологія наукових досліджень / Ю. Кононенко, С. Корновенко. – Черкаси, 2011. – 71 с.
3. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посібник для вищих навч. закл. / О. В. Крушельницька. – Київ, 2006. – 206 с.
4. Методологія наукових досліджень у схемах, таблицях, прикладах: навч. посіб. для студентів ВНЗ / [Г. М. Азаренкова та ін.]. – Київ, 2014. – 223 с.
5. Методологія та організація наукових досліджень: підручник / С. М. Головань [та ін.]. – Луганськ, 2011. – 330 с.
6. Остапчук М. В. Методологія та організація наукових досліджень / М. В. Остапчук, А. І. Рибак, О. С. Ванюшкін. – Одеса, 2014. – 375 с.
7. Пащенко В. М. Методологія та методи наукових досліджень: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. М. Пащенко. – Ніжин, 2009. – 211 с.
8. Стеченко Д. М. Методологія наукових досліджень / Д. М. Стеченко, О. С. Чмир. – 2-е вид., перероб. і доп. – Київ, 2007. – 317 с.
9. Чупріна Н. В. Методологія сучасних наукових досліджень / Н. В. Чупріна; Київський національний ун-т технологій та дизайну. – Київ, 2009. – 246 с.
10. Юринець В. Є. Методологія наукових досліджень / В. Є. Юринець. – Львів, 2011. – 180 с.

13. ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ: лекції, семінарські заняття, самостійна робота.

14. ФОРМИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ: залік

Поточний та підсумковий контроль здійснюється згідно «Положення про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС» (рішення вченої ради ІДГУ від 02.03.2016 р., протокол № 7).

14. МОВА НАВЧАННЯ: українська.

Професійні нормативні дисципліни
Педагогіка та психологія вищої школи

1. КОД: ПНД 1.01

2. НАЗВА: Педагогіка та психологія вищої школи

3. ТИП: нормативна дисципліна

4. РІК НАВЧАННЯ: перший

5. СЕМЕСТР: 1

6. КІЛЬКІСТЬ КРЕДИТІВ ЄКТС: 5

7. ЛЕКТОР: д. пед. н., проф. Кічук Н. В.; к. пед. н. Везенкова Г. І.

8. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

Завдання дисципліни: інтеграція та систематизація набутих у процесі професійного навчання знань про психолого-педагогічні передумови підвищення якості вищої освіти; опанування знань про психологічні особливості студентського періоду життя людини й усвідомлення закономірностей професійного становлення і особистісного зростання майбутніх фахівців; формування професійного мислення магістрантів, набуття ними досвіду творчого використання психолого-педагогічних знань для вирішення конкретних завдань навчально-професійної та майбутньої науково-педагогічної діяльності; сприяння професійному самовизначенню та набуттю магістрантами професійно-педагогічної ідентичності через усвідомлення психолого-педагогічних особливостей науково-педагогічної діяльності та передумов її опанування; розробка інтерактивних технологій навчання і виховання у ВНЗ як шляху удосконалення процесу підготовки кваліфікованих фахівців.

У результаті вивчення модуля студент повинен знати: мету, об'єкт, предмет, основні категорії та поняття педагогічної та психологічної науки вищої школи; взаємозв'язку педагогіки вищої школи з іншими галузями педагогічного знання; основні історичні етапи, сучасні проблеми і тенденції розвитку вищої освіти в Україні і світі; теоретичні основи проектування, організації і здійснення сучасного освітнього процесу вишу, діагностики його результатів; основи теорії і методики виховної роботи зі студентами вищої школи; систему професійно-педагогічних цінностей, норм фахової етики викладача вищої школи; доміанти компетентнісної парадигми освіти; своєрідність сучасних соціально-фахових вимог до конкурентноздатного викладача ВНЗ; специфіку засобів формування професійної ідентичності студентів; провідні ідеї зарубіжного досвіду щодо стимулювання і оптимізації професійного самовиховання та самовдосконалення особистості;

вміти: вибирати і застосовувати освітні технології відповідно до цілей і завдань викладання навчальної дисципліни, рівня підготовки, вікових і статусних особливостей студентів вишу; здійснювати міждисциплінарні зв'язки курсу викладання з іншими дисциплінами; організовувати суб'єкт-суб'єктну взаємодію студентів і викладачів вишу в процесі діалогічного спілкування, аудиторну і позааудиторну самостійну роботу студентів з метою організації їх розумової діяльності і творчих здібностей; вдосконалювати викладацьку діяльність; реалізовувати самоосвітню діяльність фахової спрямованості; вдосконалювати професіоналізм і фахову майстерність, впливати на формування професійної ідентичності студентів.

9. ФОРМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ: аудиторне навчання

10. ПРЕРЕКВІЗИТ: психологія, загальна педагогіка, дидактика, історія педагогіки

КОРЕКВІЗИТ: менеджмент вищої освіти

11. ЗМІСТ КУРСУ:

Загальні основи педагогіки вищої школи. Предмет і завдання педагогіки вищої школи. Викладач вищого навчального закладу. Основи дидактики вищої школи. Сутність процесу навчання у вищій школі. Методи, засоби та форми навчання у вищому навчальному закладі. Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю студентів. Зміст освіти у вищій школі. Виховна робота із студентською молоддю. Організація виховної роботи у вищій школі. Куратор академічної групи, специфіка його діяльності. Система освіти України. Психолого-дидактичні основи процесу навчання. Форми і методи навчання. Культура педагогічного

спілкування . Методичне забезпечення навчального процесу. Система забезпечення якості освіти. Нові технології навчання. Закон України «Про вищу освіту»: пріоритетність Європейської концепції розвитку системи вищої освіти /принципи вищої освіти; академічна мобільність: педагогічний смисл; змістове наповнення студентоцентрованого навчання/. Предмет, задачі, основні категорії педагогіки вищої школи. Вища школа як педагогічна система /педагогічна теорія; педагогічна концепція; педагогічна ідея; педагогічна закономірність/. Методи та методика педагогічних досліджень /етапність проведення педагогічних досліджень; поняття «метод» і «методика»; методи теоретичного і емпіричного дослідження; педагогічний експеримент/. Викладач ВНЗ як організатор навчально-виховного процесу /компоненти педагогічної діяльності; функції викладача ВНЗ; педагогічна культура викладача сучасного вишу/. Студент як об'єкт-суб'єкт педагогічної діяльності. Організація навчально-виховного процесу у ВНЗ /сучасне студентство як соціальна група; пріоритетні напрямки національного виховання студентства; навчальний план; навчальна програма; індивідуальний навчальний план/. Інтерактивні технології навчання і виховання у сучасному ВНЗ /технології в освіті; педагогічні технології; дидактичні технології; виховні технології; технології управління; поняття «інтеракція» у педагогіці вищої школи/. Педагогічний сенс компетентнісного підходу у вищій школі /функції контролю та обліку знань, умінь і навичок студентів у ВНЗ; поняття «компетенція» і «компетентність»; принципи контролю навчальних досягнень студентів/. Психологія вищої школи як наука. Психологія вищої школи як нова галузь психологічної науки та навчальна дисципліна. Предмет, завдання і основні категорії психології вищої школи на сучасному етапі реформування вищої освіти України. Зв'язок психології вищої школи з іншими науками. Методологія, принципи і методи психологічного дослідження. Пізня юність як типовий період розгортання студентства. Інтелектуальні й особистісні показники представників студентського періоду. Суперечності та кризи студентського віку. Механізми та результати соціалізації особистості на етапі навчання у ВНЗ. Адаптація студента до умов навчання у вищій школі. Типологія сучасних студентів. Психологічний аналіз учіння студентів.

Ознаки й особливості навчально-професійної діяльності студента. Типові негативні чинники обмежень інтелектуальних функцій студентів. Мотивація професійного вибору та навчальної діяльності студента. Чинники та механізми формування професійної мотивації навчання майбутніх фахівців. Розвиток творчого потенціалу студентів. Професіоналізм педагогічної діяльності та особистості викладача. Педагогічний професіоналізм як предмет психологічного аналізу. Компоненти педагогічної діяльності викладача та його професіоналізму. Акмеологічний підхід до змісту та виявів професіоналізму сучасного викладача ВНЗ. Вияви професіоналізму педагогічної діяльності викладача. Професіоналізм особистості викладача. Психологічні засади управління навчальним процесом вищої школи. Види і функції педагогічного управління у ВНЗ. Психологічний аналіз процесу управління у вищій школі. Особливості педагогічного контролю і оцінки навчально-професійної діяльності студента. Вимоги до здійснення педагогічного контролю та оцінки у ВНЗ. Психологія педагогічної взаємодії викладача зі студентами.

Психологічний аналіз педагогічної взаємодії викладача і студентів. Характеристика рівнів сформованості педагогічних взаємин викладачів і студентів. Зміст педагогічних позицій викладача у спілкуванні зі студентами. Типові суперечності та бар'єри педагогічного спілкування викладача зі студентами. Діалогічне спілкування як умова ефективної педагогічної взаємодії викладача та студентів.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Андрущенко В. П. та ін. Педагогіка вищої школи: підручник. – К., 2009. – 256 с.
2. Булах І. С. Психологічні аспекти міжособистісної взаємодії викладачів і студентів / І. С. Булах, Л. В. Долинська. – К., 2002. – 114 с.
3. Вітвицька С. С Основи педагогіки вищої школи: підручник. – К., 2011. – 383 с.
3. Енциклопедія освіти / за ред. В. Кременя. – К., 2011. – 1040 с.
4. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи / А. І. Кузьмінський. - К., 2012. – 486с.

5. Кучерявий О. Професійне самовиховання у вищій школі. – К., 2010. – 200 с.
6. Педагогічні технології у неперервній освіті: Монографія /за ред. С. Сисоєвої. – К., 2011. – 502 с.
7. Руснак І. С., Іванчук М. Г Педагогіка і психологія вищої школи. – Чернівці, 2008. – 176 с.
8. Сисоєва С. Інтерактивні технології навчання дорослих. – К., 2011. – 320 с.
9. Сисоєва С., Кристончук Т. Освітні системи країн Європейського союзу: загальна характеристика. – Рівне, 2012. – 352 с.
10. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в європейському просторі вищої освіти (ESG). – К., 2015. – 32 с.
11. Філософія і методологія розвитку вищої освіти України в контексті євроінтеграційних процесів – К., 2011. – 320 с.
12. Чернілевський Д. В., Томчук М. І. Педагогіка та психологія вищої школи. – Вінниця, 2006. – 402 с.
- 13. ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ:** лекції, семінарські заняття, самостійна робота.
- 14. ФОРМИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ:** іспит
Поточний та підсумковий контроль здійснюється згідно «Положення про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС» (рішення вченої ради ІДГУ від 02.03.2016 р., протокол № 7).
- 15. МОВА НАВЧАННЯ:** українська.

Методика викладання філологічних дисциплін у ВНЗ

- 1. КОД:** ПНД 2.02
- 2. НАЗВА:** Методика викладання філологічних дисциплін у ВНЗ
- 3. ТИП:** нормативна дисципліна
- 4. РІК НАВЧАННЯ:** перший
- 5. СЕМЕСТР:** 1
- 6. КІЛЬКІСТЬ КРЕДИТІВ ЄКТС:** 5
- 7. ЛЕКТОР:** доц. Соколова А. В.
- 8. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:**

Завдання дисципліни: ознайомити із теоретичними основами та практичним досвідом викладання філологічних дисциплін у ВНЗ; психолого-педагогічними принципами організації навчальної роботи студентів; опанувати технологію і техніку організації та проведення лекцій, семінарів, практичних і лабораторних занять, консультацій, самостійної та індивідуальної роботи.

У результаті вивчення модуля студент повинен знати:

критерії відбору, принципи структурування змісту навчального курсу у вищій школі; форми організації навчання студентів; норми, критерії оцінювання знань та умінь студентів; специфіку застосування новітніх освітніх та інтерактивних технологій у вищій школі; особливості організаторської, координаційної та управлінської діяльності у вищому навчальному закладі; психологічні особистісні якості викладача вищої школи та професійні вимоги до нього;

уміти:

зіставляти прогнозовану мету і завдання з досягнутими результатами, оцінювати їх; організовувати самостійну, індивідуальну, науково-дослідну, виховну роботу серед студентів; кваліфіковано аналізувати чинні підручники та посібники, наукові праці з проблем інноваційних технологій викладання філологічних дисциплін у ВНЗ; володіти принципами та практичними навичками дистанційного навчання студентів у процесі засвоєння філологічних дисциплін у ВНЗ.

- 9. ФОРМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ:** аудиторне навчання

10. ПРЕРЕКВІЗИТ: лінгвістика і основи наукових досліджень, методи лінгвістичних досліджень, сучасна українська літературна мова.

КОРЕКВІЗИТ: Методика викладання У ВНЗ.

11. ЗМІСТ КУРСУ:

Загальна характеристика вищої освіти та її складових як системи навчального процесу у ВНЗ. Сутність педагогіки вищої школи: дослідження закономірностей розвитку, виховання і навчання студентів. Предмет, мета, завдання курсу методики викладання філологічних дисциплін у вищій школі. Категоріально-понятійний апарат методики викладання у вищій школі. Методика викладання у вищій школі у системі наук.

Законои, закономірності та принципи навчання. Принципи навчання у вищому навчальному закладі. Принципи активності навчання. Принципи наочності. Принципи систематизації знань.

Поняття про методи, форми та прийоми навчання у вищій школі. Методи навчання: методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності; методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності; методи контролю та самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності; бінарні методи. Особливості та система організації навчального процесу у вищій школі. Організація виховної роботи у вищій школі.

Технологія та техніка організації та проведення семінарів, практичних, індивідуальних занять. Поняття та типи семінарських, практичних (лабораторних) занять. Традиційні та нетрадиційні семінарські, практичні (лабораторні) заняття. Структура та план-конспект семінарського, практичного заняття в традиційній та активній формах. Карта оцінки практичного (семінарського) заняття.

Психолого-педагогічні засади організації самостійної навчальної роботи студентів. Сутність та значення самостійної роботи. Види та форми організації і проведення самостійної роботи. Позитивні сторони і недоліки в організації самостійної роботи студентів. Специфіка організації самостійної роботи із додатковою літературою (словниками, довідниками, науково-педагогічною літературою тощо).

Інноваційні педагогічні технології активізації навчання. Проблеми втілення освітньої технології у ВНЗ. Суб'єкт-суб'єктні стосунки між викладачем та студентами. Психологічна характеристика активного рефлексивного слухання та «Я-повідомлення» в комунікативному процесі викладача зі студентом. Психологічні засоби, методи, прийоми підвищення ефективності професійно-педагогічного спілкування зі студентською аудиторією під час лекції, на семінарських заняттях та іспиті.

Організація проблемного навчання. Види інтенсивних технологій.

Модель, порядок і проведення лекційного заняття в традиційній та активній формах. Функції і роль студентів при проведенні лекційного заняття в активній формі. Організація проблемного навчання у ВНЗ.

Організація модульно-рейтингового та кредитно-модульного навчання. Методологічні аспекти організації модульно-рейтингового навчання і підготовки. Особливості та принципи модульного навчання. Формування змісту модулів. Умови для організації модульного навчання. Методика організації курсового і дипломного проектування. Організація практичної підготовки спеціалістів. Керівництво позааудиторною роботою студентів.

Інтерактивні технології в процесі оволодіння змістом філологічних дисциплін у ВНЗ. Тенденції розвитку міжнародного освітнього простору, принципи, глобалізації, неперервне навчання, формальна і неформальна освіта. Національні системи розвитку освіти. Роль класичних університетів та впровадження сучасних наукових знань та новітніх інформаційних технологій.

Майстерність професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи. Педагогічна техніка. Концептуальні основи та технологія управління навчально-творчою діяльністю студентів. Педагогічний вплив на розвиток творчої особистості. Методика організації та

проведення дидактичних ігор в системі управління навчально-творчою діяльністю студентів.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої школи. Курс лекцій. Модульне навчання. – К., 1993.
2. Ващенко Г. Загальні методи навчання / Г. Ващенко. – К., 1997. – 441 с.
3. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. – К., 2006.
4. Волошина Н. Й. Наукові основи методики літератури. – Київ, 2002.
5. Куцевол О. М. Теоретико-методичні основи розвитку креативності майбутніх учителів літератури: монографія / Куцевол О. – Вінниця, 2006. – 348 с.
6. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі. – К., 2007. – 211с.
7. Токмань Г. Методика викладання української літератури в старшій школі: екзистенціально-діалогічна концепція: монографія / Г. Токмань. – К., 2002. – 320 с.

13. ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ: лекції, семінарські заняття, самостійна робота, індивідуально-дослідні завдання.

14. ФОРМИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ: екзамен.

Поточний та підсумковий контроль здійснюється згідно «Положення про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС» (рішення вченої ради ІДГУ від 02.03.2016 р., протокол № 7).

15. МОВА НАВЧАННЯ: українська.

Зіставне мовознавство

1. КОД: ПНД 1.03

2. НАЗВА: Зіставне мовознавство

3. ТИП: нормативна дисципліна

4. РІК НАВЧАННЯ: перший

5. СЕМЕСТР: 1

6. КІЛЬКІСТЬ КРЕДИТІВ ЄКТС: 5

7. ЛЕКТОР: д. філол. н., проф. Колесников А. О.

8. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

Завдання дисципліни: ознайомити студентів з теорією і методикою зіставного мовознавства, навчити їх інтерпретувати основні поняття контрастивного мовознавства, володіти методикою контрастивних досліджень, висвітлювати найважливіші спільні й відмінні ознаки мов світу на всіх рівнях їхньої структури.

У результаті вивчення модуля студент повинен

знати: предмет і завдання зіставного мовознавства, історію зіставного мовознавства в Україні і світі, типологічну класифікацію мов, методикою зіставного мовознавства, рівні, аспекти, етапи зіставного аналізу, особливості фонетико-фонологічних, лексико-семантичних, словотвірних, морфологічних, синтаксичних систем різних мов;

уміти:

точно і повно описувати системи зіставлюваних мов; зіставляти фонетико-фонологічні, лексико-семантичні, словотвірні, морфологічні, синтаксичні системи різних мов; здійснювати контрастивні спостереження; використовувати інші (описовий, дистрибутивну методикою, компонентний аналіз, трансформаційно-породжувальну і відмінкову граматики, математичні, психолінгвістичні, соціолінгвістичні) методи у зіставних дослідженнях.

9. ФОРМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ: аудиторне навчання

10. ПРЕРЕКВІЗИТ: лінгвістика і основи наукових досліджень, методи лінгвістичних досліджень.

КОРЕКВІЗИТ: загальне мовознавство.

11. ЗМІСТ КУРСУ: Зіставне мовознавство як наука і навчальна дисципліна. Історія зіставного мовознавства. Зіставне мовознавство, типологія, характерологія й універсологія. Типологічна класифікація мов. Методика зіставного мовознавства. Особливості фонетико-фонологічних систем різних мов. Склад і суперсегментні засоби. Словотвір у зіставному

аспекті. Морфологічні системи мов у зіставному аспекті. Граматичні категорії. Зіставний синтаксис. Лексико-семантичні системи мов у контрактивному аспекті. Фразеологічні системи мов у зіставному висвітленні.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Кочерган М. П. Основи зіставного мовознавства / М. П. Кочерган. – К., 2006. – 424 с.
2. Кочерган М. П. Зіставне мовознавство: методи, принципи, аспекти й рівні дослідження / М. П. Кочерган // Мовознавство. – 2006. – №4.
3. Кочерган М. П. Зіставне мовознавство: історія становлення і розвитку / М. П. Кочерган // Мовознавство. – 2006. – №2-3.
4. Кубрякова Е. С. Язык и знание / Е. С. Кубрякова. – М., 2004.
5. Кубрякова Е.С., Морфонология в описании языков / Е. С. Кубрякова, Ю. Панкрац. – М., 1983.
6. Кузнецов А.М. Основания для сравнения в контрастивной семасиологии // Методы изучения языков. – М., 1988.
7. Лучик А.А. Семантика прислівникових еквівалентів української і російської мов. – К., 2001.
8. Лучик А. А. Українське зіставне мовознавство: стан і перспективи / А. А. Лучик // Мовознавство. – 2014. – №6. – С. 32-39.
9. Верба Л. Г. Порівняльна лексикологія англійської та української мов. – Вінниця, 2003. – 160 с.
10. Плу́нган В. А. Общая морфология / В. А. Плу́нган. – М., 2003. – 383 с.

13. ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ: лекції, семінарські заняття, самостійна робота, індивідуально-дослідні завдання.

14. ФОРМИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ: залік.

Поточний та підсумковий контроль здійснюється згідно «Положення про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС» (рішення вченої ради ІДГУ від 02.03.2016 р., протокол № 7).

15. МОВА НАВЧАННЯ: українська.

Український літературний процес кінця ХХ - початку ХХІ ст.

1. КОД: ПНД 2.04

2. НАЗВА: Український літературний процес кінця ХХ – початку ХХІ ст.

3. ТИП: нормативна дисципліна

4. РІК НАВЧАННЯ: перший

5. СЕМЕСТР: 2

6. КІЛЬКІСТЬ КРЕДИТІВ ЄКТС: 5

7. ЛЕКТОР: к. філол. н., проф. Райбедюк Г. Б.

8. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

Завдання вивчення дисципліни:

розкрити основні тенденції українського літературного процесу кінця ХХ– початку ХХІ ст. на тлі світового художнього досвіду; ознайомити студентів із сучасним українським письменством у його найяскравіших та найприкметніших проявах.

У результаті вивчення модуля студент повинен знати:

- категоріальну матрицю літературного процесу, його внутрішні фактори та зовнішні чинники;
- традиційні та новітні методології літературознавства;
- найважливіші художньо-мистецькі факти та явища українського літературного процесу кінця ХХ – початку ХХІ ст.;
- типи стильових дискурсів та естетичні практики сучасних письменників;
- дискусійні проблеми сучасного літературного процесу;
- знакові художні твори українських письменників останніх десятиліть;

- сучасні науково-теоретичні та літературно-критичні джерела;

вміти:

- орієнтуватись у складній взаємодії художніх дискурсів і створити об'єктивну картину сучасного літературного процесу;
- висвітлити прикметні факти національного літературно-мистецького життя у світовому контексті;
- вільно володіти понятійним апаратом традиційного та модерного літературознавства;
- кваліфіковано аналізувати різножанрові твори сучасних письменників з погляду їх естетичної вартості, гуманістичної спрямованості та культуротворчої цінності;
- виявляти індивідуальні модуси творчої репрезентації сучасних авторів у ситуації літературної поліфонії;
- визначити місце і роль регламентованих програмою письменників у літературному процесі, представити їх оцінку в сучасному науково-критичному дискурсі.

9. ФОРМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ: аудиторне навчання.

10. ПРЕРЕКВІЗИТ: вступ до літературознавства, історія української літератури.

КОРЕКВІЗИТ: порівняльне літературознавство, сучасна світова література.

11. ЗМІСТ КУРСУ:

Літературний процес та його категорії.

Загальне поняття про літературний процес. Історичний характер розвитку художнього письменства. Внутрішні фактори та зовнішні чинники літературного процесу (традиції та новаторство, пародіювання, наслідування, репродукція та ін.). Види художньої взаємодії (міжнаціональна, внутрішньо національна). Основні категорії літературного процесу: літературна епоха, літературний напрям, творчий метод, літературна течія, літературна школа.

Складові літературного процесу (художній дискурс, теоретико-літературний сегмент, літературно-наукова критика, видавнича сфера). Антологізація літературних явищ як факт літературного процесу сьогодення. Поняття «літературний процес» у сучасному науковому дискурсі: дискусійні моменти, нові вектори трактування.

Загальні тенденції українського літературного процесу к. ХХ – поч. ХХІ ст.

Культурно-історичні передумови розвитку сучасного літературного процесу. Міждисциплінарний контекст сучасної літератури: національний та світовий вимір. Пошук нових естетичних способів моделювання та зображення дійсності. Сильова поліфонія, синтез традиційного та постмодерного художніх дискурсів. Пошуки нових форм і структур творчості. Відмежування літератури від ідеологічного простору. Функціонування різних естетичних практик сучасних письменників. Гостра постановка проблем вибору, повноцінного існування нації та свободи індивідуальності. Піднесення ролі українського слова в розвитку нації, входження у світовий контекст.

Постмодернізм в українській літературі кінця ХХ ст., його специфічні риси: інтертекстуальність, іронічність, еkleктизм, елітарність, масовість, мовна стилізація, карнавальність, театралізація тощо. Дискусії в українському літературознавстві навколо постмодернізму загалом та його національного модусу зосібна.

Літературні дискусії к. ХХ – поч. ХХІ ст.: перебіг, естетичні наслідки. Літературні школи та групи порубіжжя ХХ – ХХІ ст. Проблема літературних генерацій в українському письменстві останніх десятиліть. Альтернативні письменницькі об'єднання, їх естетичні платформи, творчі здобутки/прорахунки. Сучасні літературно-мистецькі альманахи, часописи.

Прикметні тенденції сучасної літератури: антропологічний вектор відображення буття й осягнення місця людини в ньому; домінування онтологічних універсалій та екзистенційних характеристик особистості у творах сучасних письменників; модернізована версія міфологізму, театралізація дійсності як засіб розбудови нової художньої реальності. Естетичний вимір історіософської проблематики в постмодерністському дискурсі. Активізація художньої біографістики. Література сьогодення перед викликом масової

культури. Сучасна українська література в межах колоніального та постколоніального просторів.

Жанрово-стильовий ландшафт сучасної української літератури.

Синкретизм художньо-стильових течій у сучасній літературі. Традиційна стилістика і модерне письмо. Межові стильові явища в усіх жанрових різновидах літератури останніх десятиліть.

Поетичний дискурс у сучасній українській літературі. Нові естетичні виміри поезії шістдесятників (Д. Павличко, Б. Олійник, І. Драч). Нові якості творчості Л. Костенко: філософське осягнення часу в збірці «Річка Геракліта»; міфологічність збірки «Мадонна перехресть»; естетичний вимір художньої історіософії в романі «Берестечко».

Повернення поезії постшістдесятників (80–90-ті рр.) у річище світоглядно-естетичної плюральності. Вивільнення з-під влади соціально-історичного детермінізму представників «київської школи» (В. Кордун, М. Воробйов, М. Григорів, В. Голобородько). Переміщення проблематики віршів у позачасові онтологічні, етичні та суто естетичні сфери. Орієнтація на асоціативний вільний вірш.

Міфопоетична модель світу в ліриці вісімдесятників (В. Голобородько, В. Герасим'юк). Інтелектуальні медитації інакомислення І. Римарука. Класична стилістика поета. Синтез традиції та модерну в поезії І. Малковича. Своєрідність езотеричного умовно-асоціативного письма поета, тяжіння до притчевості й алегорії.

Постмодерністські акценти української поезії 80–90-х рр. (гротеск, епатаж, художній абсурд). Естетичні стратегії літературних груп: «Бу-Ба-Бу», «ЛуГоСад», «Пропала грамота».

Поетична творчість «дев'яностиків» (І. Андрусак, С. Процюк, І. Ципердюк та ін.). Риси постмодернізму в авторському тексті С. Жадана. Художні моделі топосу міста у творчості П. Вольвача. Неканонічна традиційність поета. «Жіноча поезія» 80–90-х рр. ХХ ст: ідейний зміст, художні особливості, представники (Н. Білоцерківець, О. Пахльовська, М. Кіяновська та ін.).

Знакові художні явища української поезії останнього десятиліття. Жанрово-тематичний спектр: історіософські візії у творчості Л. Горлача, синтез ліричного й епічного начала у збірці «Знак розбитого ярма»; закарпатський ареал художньої картини світу лірики П. Мідянки (зб. «Луїтра в небо»); експериментальна поезія Ю. Буряка (зб. «Не мертве море»); віталістичний пафос воєнного дискурсу в ліриці Б. Гуменюка (збірка «Вірші з війни»); Революція гідності та подвиг Небесної сотні в художньому осмисленні українських поетів (А. Багряна, А. Дмитрук, М. Савка та ін.).

Типи дискурсів у сучасній українській прозі. Реалістична і романтична моделі постмодерного синтезу батьківсько-материнського коду. Неонародництво та неопозитивізм як засади творчості прозаїків старшого покоління (Ю. Мушкетик, Р. Іванчук, В. Дрозд, П. Загребельний та ін.).

Літературні школи у сучасній прозі: київсько-житомирська (Вал. Шевчук, В. Медвідь, Є. Пашковський) та галицько-станіславська (Ю. Андрухович, Ю. Винничук, Ю. Іздрик). Поєднання фантастичних, демонологічних, необарокових, постмодерністських рис у творчості Вал. Шевчука. Наративне поле прозопису Ю. Андруховича, карнавальна модель авторської картини світу. Біблійна притчевість романів Є. Пашковського, есхатологічно-іронічний дискурс у творчості письменника. Поетика неотрадиціоналізму в прозі В. Медвідя, авторський варіант стилю «потоків свідомості». Проблема екзистенційного вакууму в сучасній українській малій прозі. Елітарне письмо О. Забужко. Естетична концепція «жіночої» прози порубіжжя (Є. Кононенко, Г. Тарасюк та ін.). Дискусії навколо основних засад феміністичної естетики. Концепт самотності в екзистенційній сфері сучасної прози. Естетичне дисидентство О. Лишеги. Жанрово-стильові особливості роману-біографії у творчості сучасних прозаїків (С. Процюк, М. Слабошпицький).

Тематичний спектр української прози останніх десятиліть. Тема родової пам'яті в романі «Епізодична пам'ять» Л. Голоти. Глоризація національної історії в романі «Чорний Ворон» В. Шкляра. Екзистенційна проблематика роману «Музей покинутих секретів»

О. Забужко. Роман Г. Пагутяк «Слуга з Добромиля»: ірраціональний вимір тексту. Тема духовного збагачення особистості в романі «Криничар» М. Дочинця. Трагічна домінанта роману «Солодка Даруся» М. Матіос. Проблема обездуховлення нації та людства в романі «Записки українського самашедшого» Л. Костенко. Роман «Час смертохристів» Ю. Щербака як текст-пересторога; ознаки гротескно-притчевого письма. Тема апокаліптичних візій у прозі про сучасну війну Л. Пономаренко (кн. «Нехворощ») та Г. Вдовиченко (роман «Маріупольський процес»).

Сучасна українська драматургія і театр як «діагностична модель суспільства» (О. Бондарева). Тенденції розвитку сучасної драматургії: тематична багатоплановість, риси посмодернізму, драми абсурду. Ідеї, конфлікти, характери в новітній українській драматургії. Жанри сучасної драматургії: трагікомедія, трагедія, історична драма, драматична поема, містерія та ін.

Театр авангарду к. 80-х – поч. 90-х рр. (А. Жолдак, Б. Озеров). Неприйняття традиційних норм, своєрідна втеча від реальності, апокаліптичне мислення драматургів. Експериментальна драматургія А. Дяченка (парадоксальність сюжету, динамічна інтрига). Традиція «театру в театрі» як засіб моделювання світу у творчості сучасних письменників. Людина та світ у драматичних творах Я. Стельмаха та О. Ірванця. Проблема вибору в п'єсах А. Вишневського, О. Погребінської, О. Росича. «Паралельний» світ у драматичних творах Неди Нежданої (збірка «Провокація іншості»). Акцентація експерименту в драматургії А. Крима, новий контекст у трактуванні письменником світових образів та сюжетів.

Еміграційний дискурс у літературному процесі останніх десятиліть.

Сучасна еміграційна література: стилі, покоління, творчі індивідуальності. Нерепрезентативна лірика репрезентантів «ню-йоркської групи»: універсальний художній світ Богдана Рубчака; деструкція усталеного в ліричному наративі Богдана Бойчука; екзистенційна проблематика в поезії Юрія Тарнавського. Герметизація тексту Емми Андіївської: сюрреалістичний код поезики: мистецьке інобуття в сонетарії поетеси; експериментальна проза письменниці. Виміри сакрального в різножанровій творчості Віри Вовк: сакральне у просторі художньої реальності (домінантні образи й мотиви); жанрово-стильова репрезентація поезики сакрального; об'єктивація сакрального в мові прозових і поетичних творів письменниці. Творчі дебюти сучасних еміграційних авторів. Еміграційний текст у сучасному науковому дискурсі.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Агеєва В. П. Жіночий простір: феміністичний дискурс українського модернізму / В. Агеєва. – К., 2003. – 320 с.
2. Анісімова Н. П. На зламі культурних епох: поезія покоління 80-х років ХХ ст. у системі пізнього українського модернізму / Ніна Анісімова. – Бердянськ, 2012. – 526 с.
3. Астаф'єв О. Г. Образ і знак : Українська емігрантська поезія у структурно-семіотичній перспективі / Олександр Астаф'єв. – К., 2000. – 268 с.
4. Бондарева О. Є. Міф і драма у новітньому літературному контексті : поновлення структурного зв'язку через жанрове моделювання / Олена Бондарева. – К., 2006. – 510 с.
5. Галета О. Від антології до онтології: антологія як спосіб репрезентації української літератури кінця ХІХ- початку ХХІ століття / Олена Галета. – К., 2015. – 640 с.
6. Гундорова Т. І. Український літературний постмодерн / Тамара Гундорова. – К., 2005. – 264 с.
7. Констанкевич І. М. Сучасна українська література: стилі, покоління, творчі індивідуальності / І. М. Констанкевич, В. Г. Сірук. – Луцьк, 2012. – 328 с.
8. Саєнко В. П. Сучасна українська література / Валентина Саєнко. – Одеса, 2014. – 352 с.
9. Сучасна українська література кінця ХХ ст. – початку ХХІ ст. – К., 2006. – 464 с.
10. Українська діаспора: літературні постаті, твори, біобібліографічні відомості / Упорядк. В. А. Просалової. – Донецьк, 2012. – 516 с.
11. Українська літературна критика ХХ століття : Антологія : у 2-х т. – К., 2015. – Т.1. – 717с.

12. У пошуку театру: Антологія молоді драматургії / упоряд. Н. Мірошніченко. – К. : Смолоскип, 2003. – 545 с.
 13. Філоненко С. О. Масова література в Україні: дискурс / гендер / Софія Філоненко. – Донецьк, 2011. – 432 с.
 14. Харчук Р. Б. Сучасна українська проза: Постмодерний період / Роксана Харчук. – К., 2008. – 248 с.
 15. Юрчук О. О. У тіні імперії : Українська література у світлі постколоніальної теорії: / Олена Юрчук. – К., 2013. – 224 с.
- 13. ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ:** лекції, семінарські заняття, самостійна робота.
- 14. ФОРМИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ:** екзамен
- Поточний та підсумковий контроль здійснюється відповідно до «Положення про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС» (рішення вченої ради ІДГУ від 02.03.2016 р., протокол № 7).
- 15. МОВА НАВЧАННЯ:** українська.

Професійні вибіркові дисципліни (за вибором факультету)
Теоретичні питання граматики української та російської мов

1. КОД: ПВД 2.01
2. НАЗВА: Теоретичні питання граматики української та російської мов
3. ТИП: вибіркова дисципліна
4. РІК НАВЧАННЯ: перший
5. СЕМЕСТР: 1
6. КІЛЬКІСТЬ КРЕДИТІВ ЄКТС: 6
7. ЛЕКТОР: д. філол. н., проф. Колесников А. О.
8. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:
Завдання дисципліни: систематизувати й поглибити знання студентів з морфології та синтаксису української і російської мов; навчити їх давати об'єктивну оцінку та наукові коментарі граматичним явищам української і російської мов; детальніше розкрити складні мовні явища граматичної будови та різні підходи до їх вивчення і трактування в сучасному мовознавстві.
У результаті вивчення модуля студент повинен знати: особливості граматики як елемента структури мови, її складові; морфологічні класифікації слів у структурі граматики; принципи класифікації частин мови та різні підходи до неї; проблемні питання щодо самостійних та службових частин мови (центральність/периферійність, статус), щодо одиниць та категорій синтаксичного рівня; видатних мовознавців-граматистів, їх твори та найголовніші наукові теорії; різноманітні концепції граматичного значення в сучасному мовознавстві.
уміти: володіти сучасною метамовою граматики; виконувати морфемний, словотвірний, морфологічний, синтаксичний аналіз мовних одиниць відповідно до вимог вищої школи; розрізняти традиційні і нетрадиційні погляди на граматичні категорії та явища.
9. ФОРМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ: аудиторне навчання
10. ПРЕРЕКВІЗИТ: лінгвістика і основи наукових досліджень, методи лінгвістичних досліджень, сучасна українська літературна мова, сучасна російська літературна мова.
- КОРЕКВІЗИТ: загальне мовознавство, зіставне мовознавство.
11. ЗМІСТ КУРСУ:

Грамматика як розділ мовознавства

Грамматика як розділ мовознавства та її складові частини. Граматичні одиниці мови і мовлення в структурі української і російської мов. Співвідношення морфології, морфеміки та словотвору. *Лексичне і граматичне значення, їх зв'язок з морфемною структурою слова*

Поняття про морфему як мінімальну значущу одиницю. Морф, аломорф та варіант морфеми. Словотворче, формотворче, словозмінне значення. Класифікація (типологія)

морфем за значенням, функцією та позицією. Характеристика кореня, корені вільні та зв'язані. Характеристика префіксів, суфіксів, постфіксів. Значущість флексії в граматиці української мови. Питання про формант інфінітива. Поняття про поліафікс (циркумфікс, конфікс, біморфему). Асемантичні сегменти слова: інтерфікси, субморфи (квазіморфеми). Афіксоїди. Афікси субстанціальні та нульові. Питання про нульовий формант у граматиці. Афікси регулярні та нерегулярні, продуктивні та непродуктивні. Основа слова, типи основ. Поняття про морфемний склад, будову та структуру слова. Класифікації структурних типів слів в українській мові.

Морфологія класів слів у структурі граматики

Поняття про граматичне значення, граматичну форму, грамему. Типи граматичних форм. Поняття про граматичну категорію, парадигму. Типологія категорій і парадигм. Морфологічні класифікації слів (частини мови, лексико-граматичні розряди, словозмінні класи). Принципи (критерії) виділення частин мови. Причини існування різних класифікацій частин мови і різних поглядів на їх ієрархію. Проблема перехідності, омонімії, амбівалентності у системі морфологічних класів слів.

Іменник як частина мови. Питання про центральність іменника в системі частин мови

Лексико-граматичні розряди іменників: різні погляди на їх склад і структуру. Розряди істот/ неістот, осіб/ неосіб. Взаємодія з граматичними категоріями. Обчислювані/ необчислювані іменники та їх підрозряди. Власні/ загальні назви. Граматична категорія роду іменників. Структура категорії, значення і вираження у різних розрядах і класах іменників. Граматична категорія числа іменника. Структура категорії, значення і вираження у різних розрядах і класах іменників. Граматична категорія відмінка іменника. Структура категорії, значення і вираження у різних розрядах і класах іменників. Типи відміни іменників (центр і периферія). Питання про невідмінювані іменники (нульова відміна). Взаємодія форм і значень у структурі парадигм іменників.

Прикметник як частина мови

Обсяг прикметника. Загальноіменні категорії прикметника. Парадигматика прикметників. Лексико-граматичні розряди прикметників. Перехідність між ЛГР прикметників. Категорія ступеня порівняння прикметника і прислівника. Структура категорії, її значення і вираження.

Числівник як частина мови (проблемність статусу, місця у класифікації, обсягу). Числівник як лексична морфема. Морфологічні розряди числівників; лексичний склад і структура кількісних числівників; структурні розряди числівників (проблеми типології). Особливості парадигматики числівників.

Питання про займенник як частину мови

Критерії виділення морфологічного класу займенників. Пронімінальна семантика. Граматичні розряди займенників за співвідношенням з іншими частинами мови. Семантична класифікація займенників (підстави поділу).

Загальна характеристика та межі прислівника як частини мови

Структурна, синтаксична та семантична класифікація прислівників. Питання про предикативні та модальні прислівники.

Дієслово як частина мови. Питання про його центральність у системі частин мови

Граматичні категорії та ЛГР дієслова. Парадигма дієслова в українській і російській мові. Питання про обсяг дієслівної лексеми. Дієвідмінювані та недієвідмінювані форми дієслова. Граматичний статус інфінітива. Словозміна дієслів. Класи дієслів. Дієвідміна. Перехідність та зворотність. Граматична категорія стану, її семантика, система форм (різні концепції). Граничність. Граматична категорія виду, її семантика, способи творення форм. Одновидові та двовидові дієслова. Граматична категорія часу дієслів. Зв'язок часу і виду. Система форм часу. Граматичні категорії особи, числа і роду. Безособові дієслова. Безособові форми дієприкметникового походження на *-но*, *-то*.

Службові частини мови у граматиці

Прийменник, його семантика і використання. Розряди прийменників за структурою. Типи похідних прийменників. Синтаксична та семантична класифікація прийменників. Сполучники, їх семантика й уживання. Класифікація сполучників за структурою і способом уживання. Сурядні та підрядні сполучники, їх функціональні різновиди. Частка. Класифікація часток за структурою і функцією. Вигук (інтер'єктив) в системі частин мови. Його різновиди.

Синтаксис як складова частина граматики

Питання про одиниці синтаксичного рівня мовної системи, відношення між ними. Категорії синтаксису. Модальність. Предикативність. Особовість/безособовість. Структурний і комунікативний синтаксис. Проблема актуального членування речення. Порядок слів, наголос та інтонація як засоби актуалізації комунікативно значущих компонентів речення.

Проблематика одиниць та категорій синтаксичного рівня

Члени речення. Проблеми синкретизму другорядних членів речення, детермінативів у структурі речення. Проблема простого ускладненого речення.

Аспекти дослідження складного речення в україністиці і русистиці

Складносурядні речення. Формально-синтаксична, семантико-синтаксична структура та комунікативна організація складносурядних речень. Види складносурядних речень. Складнопідрядні речення. Принципи класифікації складнопідрядних речень у лінгвістичній теорії. Питання про безсполучникові речення. Проблема зіткнення формального і семантичного критеріїв при класифікації сполучникових і безсполучникових речень. Проблеми типології багатокomпонентних складних речень. **Проблеми лінгвістики тексту**

Складне синтаксичне ціле як гіперреченнєве утворення (надфразні єдності). Складне синтаксичне ціле і абзац. Засоби зв'язку речень у складному синтаксичному цілому. Види зв'язку: ланцюжковий, паралельний, мішаний. Період, текст, дискурс. Засоби когезії. Диференціація і класифікація понять тексту і дискурсу.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Бріцин М. Я. Порівняльна граматики української та російської мов / М. Я. Бріцин, М. А. Жовтобрюх, А. В. Майборода. – К., 1978. – 270 с.
2. Вихованець І. Р. Теоретична морфологія української мови: Академічна граматики української мови / І. Вихованець, К. Городенська; За ред. І. Вихованця. – К., 2004. – 400 с.
3. Городенська К. Українське слово у вимірах сьогодення / К. Городенська. – К., 2014. – 124с.
4. Загнітко А. П. Теоретична граматики сучасної української мови. Морфологія. Синтаксис / А. П. Загнітко. – Донецьк, 2011. – 992 с.
5. Загнітко А. Український синтаксис: теоретико-прикладний аспект: навчальний посібник / А. П. Загнітко. – Донецьк, 2009. – 137 с.
6. Колесников А. О. Морфологія українських південнобесарабських говірок: генеза і динаміка / А. О. Колесников. – Ізмаїл, 2015. – 676 с.
7. Сопоставительная грамматика русского и украинского языков. – К., 2003. – 534 с.
8. Українська мова. Енциклопедія / [редкол.: В. М. Русанівський, О. О. Тараненко (співголова), М. П. Зяблюк та ін.]. – [3-є вид.]. – К., 2007. – 856 с.

13. ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ: лекції, семінарські заняття, самостійна робота, індивідуально-дослідні завдання.

14. ФОРМИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ: залік.

Поточний та підсумковий контроль здійснюється згідно «Положення про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС» (рішення вченої ради ІДГУ від 02.03.2016 р., протокол № 7).

15. МОВА НАВЧАННЯ: українська.

Порівняльна стилістика української та російської мов

1. КОД: ПВД 2.02

2. НАЗВА: Порівняльна стилістика української та російської мов

3. ТИП: вибіркова дисципліна

4. РІК НАВЧАННЯ: перший

5. СЕМЕСТР: 2

6. КІЛЬКІСТЬ КРЕДИТІВ ЄКТС: 5

7. ЛЕКТОР: к. філол. н., доцент Циганок І. Б.

8. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

Завдання дисципліни: навчити студентів провадити наукові дослідження в галузі стилістики, здійснювати стилістичний аналіз текстів різних стилів української та російської мов; на методологічних засадах сучасної філологічної науки зіставляти стилістичні ресурси споріднених мов; формувати професійну думку про пріоритетні перспективні напрями розвитку стилістичної науки в Україні.

У результаті вивчення модуля студент повинен

знати: предмет і завдання порівняльної стилістики, її структуру, історію, методи стилістичних досліджень; стилістичні норми української та російської мов, стилістичні норми українського і російського мовлення; поняття про стилістичну помилку; нетотожність стилістичних та інших видів (лексичних, граматичних тощо) помилок; стилетвірні фактори; парадигматику й синтагматику у стилістиці; феномен стилістичного рівня мовної системи; стилістичні засоби української та російської мов тощо;

вміти: зіставляти стилістичні засоби фонетико-фонологічного, словотвірного, морфологічного, синтаксичного, лексико-семантичного, фразеологічного рівнів української та російської мов; виконувати стилістичний аналіз текстів різних стилів.

9. ФОРМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ: аудиторне навчання

10. ПРЕРЕКВІЗИТ: сучасна українська літературна мова, сучасна російська літературна мова, лінгвістика і основи наукових досліджень.

КОРЕКВІЗИТ: зіставне мовознавство, теоретичні питання граматики української та російської мов, порівняльно-історична діалектологія української та російської мов.

11. ЗМІСТ КУРСУ: Предмет і завдання порівняльної стилістики. Співвідношення понять «лінгвостилістика» й «літературознавча стилістика». Історія стилістики. Структура стилістики. Основні методи стилістичних досліджень. Місце стилістики в колі дисциплін філологічного й нефілологічного циклів. Структурно-функціональні властивості мовного знака. Норма як одна з констант стилістики. Співвідношення понять стилістична норма, норма сучасної української / російської літературної мови та стильова норма. Стилістичні норми мови й стилістичні норми мовлення. Поняття про стилістичну помилку. Нетотожність стилістичних та інших видів (лексичних, граматичних) помилок. Різновиди стилістичних помилок та способи їх завчасної корекції. Роль словників і словникових видань у закріпленні стилістичної нормативності. Основи стилістики у вузівському курсі вивчення сучасної української / російської літературної мови. Стилетвірні фактори. Парадигматика й синтагматика у стилістиці. Феномен стилістичного рівня мовної системи. Комплексний характер стилістичного значення. Типи конотації. Поняття про стилістичні засоби мовної системи. Стилістичні засоби фонетико-фонологічного, словотвірного, морфологічного, синтаксичного, лексико-семантичного, фразеологічного рівнів української та російської мов. Стилістичний аналіз.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Басова Г. Д. Сопоставительная стилистика русского и украинского языков: коллективная монография / Г. Д. Басова, Т. М. Голосова, Ю. С. Лазебник, Н. Г. Озерова, І. А. Синиця, Л. М. Стоян, Г. М. Тупицька; отв. ред. Н. Г. Озерова. – К., 2014. – 384 с.

2. Дубенко О. Ю. Порівняльна стилістика: основні напрями розвитку / О. Ю. Дубенко // Компаративні дослідження слов'янських мов і літератур. – К., – 2014. – вип. 25. – С.32-40.

3. Сопоставительная стилистика русского и украинского языков / Г. П. Ижакевич, В. И. Кононенко и др. – К., 1980. – 208 с.

4. Федоров А.В. Очерки по общей и сравнительной стилистике / А. В. Федоров. – М., 1971.

13. ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ: лекції, семінарські заняття, самостійна робота, індивідуально-дослідні завдання.

14. ФОРМИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ: залік.

Поточний та підсумковий контроль здійснюється згідно «Положення про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС» (рішення вченої ради ІДГУ від 02.03.2016 р., протокол № 7).

15. МОВА НАВЧАННЯ: українська.

Порівняльно-історична діалектологія української і російської мов

1. КОД: ПВД 2.03

2. НАЗВА: Порівняльно-історична діалектологія української та російської мов

3. ТИП: вибіркова дисципліна

4. РІК НАВЧАННЯ: перший

5. СЕМЕСТР: 2

6. КІЛЬКІСТЬ КРЕДИТІВ ЄКТС: 5

7. ЛЕКТОР: д. філол. н., проф. Колесников А.О.

8. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

Завдання дисципліни: ознайомити студентів з генезою і динамікою фонетичних, лексичних, фразеологічних, морфологічних, синтаксичних явищ діалектів української та російської мов, їхніх говорів та наріч; навчити виявляти відносну хронологію діалектних явищ, архаїчні та інноваційні елементи; порівнювати і зіставляти структуру українських і російських діалектів, визначати їхні типові зміни, що виникають у ситуації контактування цих мов..

У результаті вивчення модуля студент повинен

знати: діалектне членування української та російської мов, диференційні діалектні риси цих мов, генезу найважливіших діалектних явищ, основні напрямки динаміки, що виникають у ситуації інтерференції діалектів зазначених мов;

вміти: аналізувати українське і російське діалектне мовлення із виявленням ареально релевантних діалектних ознак; виявляти генезу діалектних явищ та інноваційні риси діалектів.

9. ФОРМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ: аудиторне навчання

10. ПРЕРЕКВІЗИТ: українська діалектологія, російська діалектологія, сучасна українська літературна мова, сучасна російська літературна мова, лінгвістика і основи наукових досліджень.

КОРЕКВІЗИТ: зіставне мовознавство, теоретичні питання граматики української та російської мов.

11.ЗМІСТ КУРСУ: Історична діалектологія як наука і навчальна дисципліна. Основні поняття історичної діалектології. Джерела історичної діалектології. Методи історичної діалектології. Синтагматика і парадигматика в історії мови. Становлення української діалектології. Становлення російської діалектології. Засади дослідження українських і російських діалектних особливостей у діахронії. Чинники дослідження писемних пам'яток. Український діалектогенез крізь призму періодизації розвитку української мови. Російський діалектогенез крізь призму періодизації розвитку російської мови. Особливості дослідження українських і російських діалектних явищ у діахронії.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Делюсто М. Українська наддунайська говірка. – Ізмаїл, 2016. – 176 с.

2. Колесников А. О. Морфологія українських південнобесарабських говірок: генеза і динаміка: монографія / А. О. Колесников. – Ізмаїл, 2015. – 676 с.

3. Матвіяс І. Г. Українська мова та її говори / І. Г. Матвіяс. – К., 1990. – 168 с.

4. Функціонування літературних мов і діалектів межиріччя Дністра і Дунаю: колективна монографія / За ред. Л. В. Колесникової, І. Б. Циганок. – Ізмаїл, 2012. – 251 с.
5. Українське Придунав'я в світлі гуманітарних досліджень: колективна монографія. Ізмаїл, 2015. – 230 с.

13. ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ: лекції, семінарські заняття, самостійна робота, індивідуально-дослідні завдання.

14. ФОРМИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ: залік.

Поточний та підсумковий контроль здійснюється згідно «Положення про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС» (рішення вченої ради ІДГУ від 02.03.2016 р., протокол № 7).

15. МОВА НАВЧАННЯ: українська.

Українські говірки МДД у порівняльно-історичному аспекті

1. КОД: ПВД 2.04

2. НАЗВА: Українські говірки МДД у порівняльно-історичному аспекті

3. ТИП: вибіркова дисципліна

4. РІК НАВЧАННЯ: перший

5. СЕМЕСТР: 2

6. КІЛЬКІСТЬ КРЕДИТІВ ЄКТС: 5

7. ЛЕКТОР: д. філол. н., проф. Колесников А.О.

8. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

Завдання дисципліни: ознайомити студентів з особливими новожитніми генетично різнотипними українськими говірками межиріччя Дністра і Дунаю, їхніми основними ареально релевантними діалектними рисами, генезою і динамікою, представити просторове варіювання цих говірок в аналізованому континуумі, встановити питомі діалектні ознаки та запозичені.

У результаті вивчення модуля студент повинен

знати: історію формування та дослідження унікального полімовного та полідіалектного континууму межиріччя Дністра і Дунаю, сучасні свідчення про діалектне членування його мовного простору; походження і класифікацію українських говірок на території межиріччя Дністра і Дунаю; найважливіші ознаки українських говірок у порівнянні з російськими, болгарськими, румунськими, гагаузькими на різних структурних рівнях;

вміти: використовувати відомості про українські та інші типи говірок межиріччя Дністра і Дунаю під час викладання у навчальних закладах регіону.

9. ФОРМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ: аудиторне навчання

10. ПРЕРЕКВІЗИТ: українська діалектологія, сучасна українська літературна мова, лінгвістика і основи наукових досліджень.

КОРЕКВІЗИТ: зіставне мовознавство, соціолінгвістика, комунікативна лінгвістика.

11. ЗМІСТ КУРСУ:

Соціолінгвістична ситуація у полілінгвальному межиріччі Дністра і Дунаю.

Основні поняття соціолінгвістики. Співвідношення понять «мова» і «етнос», «діалект» і «субетнос». Історія розвитку етномовної ситуації в МДД. Межиріччя Дністра і Дунаю – унікальна лінгвістична лабораторія. Питання про суржик у діалектній мові. Аксиологія індивідуальної мовної поведінки в інтерферентних умовах.

Типологія мов та діалектів, наявних в межиріччі Дністра і Дунаю. Поняття про лінгвістичну типологію. Типологічні класифікації мов (типологічні схеми Фр. Шлегеля, А. Шлегеля, В. фон Гумбольдта, А. Шлейхера, Г. Штейнталя, М. Лацаруса, Ф. Містелі, М. Мюллера, Ф. Фінка, Е. Сепіра, І.І. Мещанінова, Т. Мілевського, В. Скалічки, Дж. Грінберга). Поділ говірок на старожитні і новостворені.

Українська мова та її діалекти в МДД. З історії дослідження українських говірок ареалу (студії В.П. Дроздовського, А.М. Муқан, Т.П. Заворотної, П.Ю. Гриценка). Стан вивчення українських говірок МДД. Українські говірки МДД старішої формації

(південнобессарабський, буковинсько-подільський, слобожанський, середньонадніпрянський типи). Специфіка говірок новішої формації (закарпатський і західнополіський типи). Ареалогія українських говірок межиріччя Дністра і Дунаю.

Російська мова та її діалекти в МДД. З історії дослідження російських говірок МДД. Південноросійські говірки курсько-орловського типу. Говірки старообрядців-липован. Специфіка фонетики, лексики і граматики острівних російських говірок в МДД. Словник російських говорів Одещини.

Болгарська мова та її діалекти в МДД. Болгарські говірки на території України. Проблема дебалканізації болгарських переселенських говірок ареалу. Чушмелійський, чийшийський, фракійський, балканський *о*-говір й *ь*-говір.

Румунська мова та її діалекти в МДД. Проблема визначення румунської/молдовської мови. Дако-румунський, істрорумунський, арумунський та мегленорумунський діалекти. Мунтянський, молдавський, банатський, крішанський та мараморський говори. «Атласул лингвистик молдавенеск». «Atlasul lingvistic român pe regiuni Basaraba». Класифікація румунських говорів Одеської області Р. Я. Удлера. Класифікація румунських говорів МДД П. Д. Кісеолар та їх ознаки.

Гагаузька мова в МДД. Дослідники гагаузьких діалектів (Б. П. Тукан, Г. О. Гайдаржі, Л. О. Покровська). Чадирлунзько-комратський / комратсько-чадирський (центральний) діалект. Вулканештський діалект.

Інші мови та діалекти МДД. Циганська мова в МДД. Албанська мова в МДД. Історія присутності німецької мови в МДД.

Міжмовні та міждіалектні контакти в МДД. Наслідки міжмовних і міждіалектних контактів в мовах і діалектах МДД. Шляхи міжмовного і міждіалектного контактування в регіоні.

Методи і прийоми опису говірок МДД. Джерела вивчення діалектного мовлення. Описовий і лінгвогеографічний методи вивчення говірок ареалу. Польове дослідження говірок ареалу. Діалектна текстографія як прийом дослідження переселенських говірок. Питальник як засіб перевірки свідчень діалектних текстів і основа картографування. Евристичний потенціал суперечливих відомостей текстів і програми.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Атлас українських говірок межиріччя Дністра і Дунаю / А. О. Колесников. – Ізмаїл, 2016.
2. Атлас української мови. – К., 2001. – Т.3. – 267 с.
3. Делюсто М. Українська наддунайська говірка. – Ізмаїл, 2016. – 176 с.
4. Колесников А. О. Морфологія українських південнобессарабських говірок: генеза і динаміка / А. О. Колесников. – Ізмаїл, 2015. – 676 с.
5. Колесников А. О. Соціолінгвістична ситуація на південному заході Одещини // Українське Придунав'я в світлі гуманітарних досліджень: колективна монографія. – Ізмаїл, 2015. – С.134-146.
6. Матвіяс І. Г. Українська мова та її говори / І. Г. Матвіяс. – К., 1990. – 168 с.
7. Павлюк М. Українські говори Румунії / М. Павлюк, І. Робчук. – Едмонтон; Львів; Нью-Йорк; Торонто, 2003. – 784 с.
8. Функціонування літературних мов і діалектів межиріччя Дністра і Дунаю: колективна монографія / За ред. Л. В. Колесникової, І. Б. Циганок. – Ізмаїл, 2012. – 251 с.

13. ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ: лекції, семінарські заняття, самостійна робота, індивідуально-дослідні завдання.

14. ФОРМИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ: залік.

Поточний та підсумковий контроль здійснюється згідно «Положення про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС» (рішення вченої ради ІДГУ від 02.03.2016 р., протокол № 7).

15. МОВА НАВЧАННЯ: українська.